Čo by znamenal odchod Slovenska z NATO?

Rok po výpovedi by Slovensko stratilo záruku článku 5, spojenecké lietadlá aj vojakov a obranu by si muselo platiť samo.

Otázka nie je teoretická. V slovenskej debate zaznieva skepsa voči tempu zbrojenia, voči americkej politike aj voči tomu, kto o čom v aliancii rozhoduje, a zdieľajú ju aj ľudia vo vláde. Preto sa oplatí vedieť, ako by odchod vyzeral a čo by stál.

Ako sa z NATO odchádza

Severoatlantická zmluva z roku 1949 má jediný výstupný článok. Podľa článku 13 môže každý člen po dvadsiatich rokoch platnosti zmluvy, teda od roku 1969, prestať byť jej stranou rok po tom, ako výpoveď doručí vláde Spojených štátov. Washington o nej upovedomí ostatných. Žiadne hlasovanie ani súhlas spojencov netreba.

Nikto to doteraz neurobil. Francúzsko v roku 1966 odišlo z integrovaného vojenského velenia a poslalo spojenecké veliteľstvá preč zo svojho územia, no v zmluve zostalo a do velenia sa naplno vrátilo v roku 2009. Grécko stiahlo svoje sily z velenia v roku 1974 pre Cyprus a vrátilo sa v roku 1980. Španieli v referende v roku 1986 rozhodli zostať.

Čo malému štátu dáva členstvo

Najznámejší je článok 5: ozbrojený útok na jedného spojenca sa považuje za útok na všetkých a každý podnikne kroky, aké považuje za potrebné. Pre malú krajinu sú však takmer rovnako dôležité veci, ktoré fungujú každý deň, nielen vo vojne.

Spojenecké lietadlá. Keď Slovensko v roku 2022 vyradilo stíhačky MiG-29, slovenské nebo začali od septembra strážiť českí a poľskí piloti a od roku 2023 sa pridalo aj Maďarsko. Spojenci tak kryli medzeru, kým Slovensko čakalo na vlastné F-16; tie sa do aliančnej ochrany vzdušného priestoru majú zapojiť v roku 2027.

Spojenecký vojaci. NATO má na východnom krídle deväť mnohonárodných predsunutých síl od Fínska po Bulharsko. Tú na Slovensku, v Lešti, vedie od júla 2024 Španielsko; predtým ju dva roky viedlo Česko, ktoré v nej slúži dodnes. Kto by na Slovensko zaútočil, strieľal by od prvého dňa aj na vojakov iných krajín.

Spoločné veci za malý poplatok. Zo spoločných rozpočtov NATO sa platia veliteľstvá, velenie a spoločná infraštruktúra; v roku 2025 mali asi 4,6 mld. eur. Každý člen prispieva podľa veľkosti hrubého národného dôchodku. Slovenský podiel na roky 2026–2027 je 0,4979 %, pri rozpočte do 5,3 mld. eur v roku 2026 teda okolo 26 mil. eur ročne. Slovenské obranné výdavky ako celok sú podľa odhadu NATO na rok 2026 vyše stokrát vyššie, približne 2,9 mld. eur.

Členstvo má aj povinnosti. Podľa článku 3 musí každý spojenec udržiavať vlastnú schopnosť odolať útoku. Na tento článok kladie dôraz aj súčasná vláda: v programovom vyhlásení píše, že pozornosť sa musí z článku 5 presunúť aj na článok 3 a na vlastnú schopnosť brániť sa. Vlastnú armádu teda Slovensko platí tak či tak. Pri odchode by si ju nechalo a prišlo by o všetko, čo dostáva navyše.

Koľko by stála obrana bez aliancie

Najznámejšie odhady, od londýnskeho IISS a od Bruegelu s Kielským inštitútom, počítajú s Európou ako celkom, ktorá nahrádza Spojené štáty. Odchod jedného malého štátu tieto štúdie nepočítajú. Existujú však krajiny, ktoré sa mimo aliancie bránili alebo bránia.

Fínsko dávalo pred vstupom do NATO, v rokoch 2014–2021, na obranu 1,4 až 1,5 % HDP; členom sa stalo v roku 2023. K tomu však držalo všeobecnú brannú povinnosť mužov, vojnovú armádu s 280 000 vojakmi, vycvičenú zálohu okolo 870 000 až 900 000 ľudí a kryty pre asi 4,8 milióna obyvateľov. Slovenská armáda má podľa NATO

približne 14 100 ľudí v aktívnej službe; tabuľkovo je to vyše 20 000 vojakov.

Švajčiarsko dáva 0,76 % HDP a drží milíciu založenú na brannej povinnosti, ktorá mala v roku 2025 efektívny stav 146 716 ľudí. Môže si to dovoliť preto, lebo ho obklopujú štáty EÚ, väčšinou aj členovia NATO, a útočník by musel najprv prejsť ich územím. Neutrálne Rakúsko dávalo v roku 2025 na obranu 1,10 % HDP. Slovensko takú polohu nemá: hraničí s krajinou, v ktorej sa bojuje.

Z týchto príkladov plynie jednoduchý záver. Malý štát na exponovanej hranici by po odchode potreboval fínsky model brannej povinnosti a záloh alebo dvojstrannú záruku inej mocnosti. Lacná neutralita funguje len tam, kde susedia v aliančiách zostávajú.

Ako to vidí vláda a verejnosť

Odchod z aliancie žiadna slovenská vláda nenavrhla. Programové vyhlásenie súčasnej vlády hovorí, že Slovensko „bude naďalej dôveryhodným a solidárnym spojencom“. Spor je o inom. Premiér Robert Fico po summite v Haagu v júni 2025 povedal, že dve percentá HDP v rozpočte „postačujú“ a že Slovensko má suverénne právo rozhodnúť o tempe a štruktúre výdavkov. V júli 2026 vláda hovorila o pláne dosiahnuť do roku 2034 3,5 % HDP, teda jadrovú časť haagskeho cieľa, ktorý ráta s 3,5 % na obranu a 1,5 % na odolnosť do roku 2035. To je legitímny spor o cenu a tempo, nie o členstvo.

Slováci spájajú bezpečie aj s Úniou: podľa Eurobarometra z jari 2026 vníma 75 % Úniu ako miesto stability v nepokojnom svete a 63 % chce, aby viac chránila občanov pred krízami. Členstvo v EÚ považuje za prínos 81 %.

Prečo nikto neodišiel

Za úvahami o odchode zvyčajne stojí túžba po suverenite alebo obava, že nás niekto zatiahne do cudzej vojny. Skutočnou cenou členstva nie je 26 mil. eur do spoločných rozpočtov, ale záväzok zvyšovať výdavky, a o jeho tempe sa vedie legitímny spor. Samostatná obrana na exponovanej hranici by však stála viac, a bez najsilnejších armád sveta za chrbtom. Odchod by znamenal platiť viac za menej bezpečia v čase, keď Rusko vedie vojnu v Európe. Jediné dve krajiny, ktoré v posledných rokoch zmenili postavenie, Fínsko a Švédsko, do aliancie vstúpili.

Milan Hodža v roku 1942 v Londýne písal, že malé národy medzi Nemeckom a Ruskom prežijú len spolu. Platí to dodnes, a platí to aj o Európe: malá krajina je najbezpečnejšia vo veľkom obrannom spolku, a ešte bezpečnejšia, keď ten spolok vie plánovať a nakupovať ako jeden celok. Prečo by Slovensko samo neobstálo, rozoberáme zvlášť.

Všetky otázky →

ČASTÉ OTÁZKY

Ako by Slovensko z NATO vystúpilo?
Podľa článku 13 Severoatlantickej zmluvy by vláda poslala výpoveď vláde Spojených štátov, ktorá o nej upovedomí ostatných spojencov. Členstvo by zaniklo o rok neskôr. Súhlas ostatných členov ani žiadne rokovanie zmluva nevyžaduje.

Vystúpil už niekto z NATO?
Nie. Francúzsko v roku 1966 opustilo integrované vojenské velenie, no v zmluve zostalo a do velenia sa vrátilo v roku 2009. Grécko stiahlo svoje sily z velenia v roku 1974 a vrátilo sa v roku 1980. Španieli v referende v roku 1986 rozhodli zostať.

Koľko Slovensko platí priamo do NATO?
Spoločné rozpočty NATO, z ktorých sa platia veliteľstvá a spoločná infraštruktúra, mali v roku 2025 asi 4,6 mld. eur. Podiel Slovenska na roky 2026–2027 je 0,4979 %, pri rozpočte 5,3 mld. eur v roku 2026 teda zhruba 26 mil. eur. Väčšinu obranných peňazí štát míňa na vlastnú armádu.

Navrhla niektorá slovenská vláda odchod z NATO?
Nie. Aj súčasná vláda v programovom vyhlásení na roky 2023–2027 píše, že Slovensko bude „naďalej dôveryhodným a solidárnym spojencom“. Premiér Fico spochybňuje tempo zvyšovania výdavkov a termín haagskeho cieľa, členstvo nie.

Nemohla by nás chrániť Európska únia?
Zmluva o EÚ zaväzuje členské štáty pomôcť napadnutému členovi všetkými prostriedkami, ktoré majú. Tá istá zmluva však hovorí, že pre členov NATO zostáva základom ich kolektívnej obrany NATO. Únia s ním počíta ako s doplnkom, nie ako s náhradou.

ZDROJE

- NATO: Severoatlantická zmluva (1949) – čl. 3 (vlastná aj spoločná schopnosť odolať útoku), čl. 5 (kolektívna obrana, akcia, „akú považuje za potrebnú“), čl. 13 (výpoveď po dvadsiatich rokoch platnosti, účinná rok po oznámení vláde USA)
- NATO: France and NATO – odchod z integrovanej štruktúry 1966, návrat 2009; NATO: Greece and NATO – sily stiahnuté v auguste 1974, návrat v októbri 1980; Christian Science Monitor: Spain votes to stay in NATO (3/1986)
- Euronews: How can a country actually withdraw from NATO? (4/2026) – žiadny člen nikdy nevystúpil
- Vláda SR: Programové vyhlásenie vlády SR 2023–2027 (2023) – s. 82: „Slovenská republika bude naďalej dôveryhodným a solidárnym spojencom“; s. 86–87: dôraz z článku 5 presunúť aj na článok 3 a na individuálnu schopnosť obrany
- TASR: Fico o výdavkoch na obranu po summite v Haagu (6/2025) – 2 % HDP „postačujú“, suverénne právo rozhodnúť o tempe a štruktúre výdavkov; STVR: Slovakia to keep defence spending above 2 % (7/2026) – plán 3,5 % HDP do roku 2034
- AP: Poles, Czechs vow to protect Slovak airspace as MiGs retired (8/2022) SITA: Maďarsko sa pripojí k ochrane vzdušného priestoru Slovenska (6/2023) – deklarácia V4 na Štrbskom Plese
- STVR: Kaliňák o letisku Sliač a stíhačkách F-16 (5/2026) – prevzatých všetkých 14 F-16, štyri zostávajú na výcvik v USA, presun na Sliač do konca roka 2026, zapojenie do aliančnej ochrany vzdušného priestoru plánované na rok 2027
- Španielsky generálny štáb: Strong Lineage 26, mnohonárodné zoskupenie na Slovensku (6/2026) – španielske vedenie od 7/2024, predtým Česko (2022–2024), ktoré naďalej prispieva
- NATO: The Hague Summit Declaration (6/2025) – 3,5 % HDP jadro obrany + 1,5 % odolnosť do roku 2035
- NATO: Strengthening NATO's eastern flank (9/2026) – deväť mnohonárodných predsunutých síl, na Slovensku pod vedením Španielska
- NATO: Funding NATO (4/2026) – spoločné financovanie asi 4,6 mld. € (2025), do 5,3 mld. € (2026); podiel Slovenska 2026–2027: 0,4979 %; výpočet 26 mil. € je náš
- NATO: Defence Investment of NATO Countries (2014–2026) (7/2026) – tab. 1: obranné výdavky Slovenska 2 886 mil. € (2026, odhad); tab. 7: vojenský personál Slovenska 14,1 tis. (2026, odhad); tab. 3: Fínsko 1,39–1,54 % HDP v rokoch 2014–2021 (podľa vydania 2025)
- TASR: Vláda schválila počty vojakov a zamestnancov (5/2024) – tabuľkové počty 20 703 vojakov na koniec roka 2024
- Yle: Finland's wartime troop strength to stay at 280,000 (2021) Polskie Radio: Finland's reserve (12/2025) – záloha asi 870 000–900 000; Fínske ministerstvo vnútra: kryty pre asi 4,8 milióna ľudí (2023)
- SIPRI: Military Expenditure Database 1949–2025 (4/2026) – Švajčiarsko 0,76 %, Rakúsko 1,10 % HDP v roku 2025; SRF: So gross ist die Schweizer Armee (2025) – efektívny stav 146 716
- IISS: Defending Europe Without the United States (5/2025) Kiel Institute / Bruegel: Defending Europe without the US (2/2025) – celoeurópske scenáre, nie odchod jedného štátu
- EUR-Lex: Zmluva o Európskej únii, čl. 42 ods. 7 – povinnosť pomoci a podpory; pre členov NATO zostáva NATO „základom ich kolektívnej obrany“
- Európsky parlament: Eurobarometer, jar 2026, prílohy s výsledkami (2026) – Slovensko: 81 % prínos členstva v EÚ, 75 % EÚ ako miesto stability, 63 % za väčšiu úlohu EÚ pri ochrane občanov pred krízami (−8 bodov)
- Národná knižnica Írska: Milan Hodža, Federation in Central Europe (1942)